

Зелік Оксана

старша викладачка кафедри
журналістики

Полтавського національного
педагогічного університету
імені В. Г. Короленка

**ЖУРНАЛІСТИКИ РІШЕНЬ В РЕГІОНАЛЬНИХ МЕДІА ЯК
ЕФЕКТИВНА МОДЕЛЬ КОМУНІКАЦІЇ З АУДИТОРІЄЮ:
ЗА МАТЕРІАЛАМИ ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯ «ЗМІСТ»**

Сучасна українська журналістика активно засвоює підхід до створення журналістських матеріалів, який базується на представленні варіантів розв'язання проблем, а також на активній співпраці із експертами, які можуть обґрунтувати, які рішення можуть бути ефективними і чому. Такий підхід називають журналістика рішень / solutions journalism.

Такі матеріали підвищують рівень обізнаності людей і формують практики підзвітності. Журналісти пропонують читачам не зосереджуватися на проблемі, а вивчати конструктивний підхід, який може зарадити у тій чи тій складній/проблемній/суперечливій ситуації. Прикметно, що журналістика рішень зазвичай розповідає історію, що активізує комунікацію з аудиторією, посилює емпатію, робить важливе цікавим, дає можливість переконатися у силі дії звичайних людей – героїв оповіді.

Журналістика рішень сьогодні перебуває в полі уваги як журналістикознавців, так і журналістів-практиків. Так, Анна Тихоліз і Оксана Гоцур проаналізували етапи розвитку журналістики рішень [5], Тетяна Слотюк зосередила дослідницьку увагу на її функціях [4], Наталя Фенько і Наталія Черепова проаналізували журналістські матеріали в кропивницьких онлайн-виданнях, що стали призерами

конкурсу «Журналістика рішень – 2020» від Національної спілки журналістів України [6]. Професійне медіасередовище теж активно обговорює практики журналістики рішень і сприяє активному її впровадженню у регіональні медіа (MediaLab, Lviv MediaForum, I і II Всеукраїнські форуми журналістики рішень, Накипіло. Освіта та ін).

Фахівці платформи «Медіамейкр» наголошують: «Основна теорія змін у журналістиці – висвітлення соціальних проблем прискорює реформи» [1]. Тобто, йдеться про те, що складні ситуації мають стати видимим у публічному дискурсі, а журналісти докладуть зусиль, аби знайти успішні практики чи спроби ці проблемні ситуації залагодити.

У гайді, який опублікувала Solutions Journalism Network, наголошується: розповідь має зосереджуватися на рішенні; демонструвати приклади, актуальні та доступні для інших; матеріал має містити докази, які переконуватимуть в ефективності рішення; тексти мають повідомляти про обмеження, адже жодне з рішень не є універсальним [1].

У посібнику, опублікованому на офіційному сайті Solution Journalism Network, виокремлюють п'ять ознак журналістики рішень: матеріал глибоко досліджує відповідь на певну соціальну проблему; у матеріалі не пропущено значущі деталі, які стосуються цієї відповіді; автор фокусується на результаті, конкретному рішенні, а не на мотивах, та наводить доступні докази результативності запропонованого; конструктивність; матеріал не лише надихає, але й пропонує корисні знання; автор інформує читачів про вразливі місця запропонованого рішення [7].

Такий підхід передбачає, що журналісти у своїй роботі дотримуватимуться таких кроків: опис ситуації; демонстрація обмежень; покрокова інструкція і докази ефективності.

Сьогодні все більше локальних редакцій активно застосовують у своїй роботі журналістику рішень. Журналістські роботи, побудовані на локальному матеріалі, дають читацькій аудиторії розуміння, як можна змінювати світ чи вирішувати соціальні проблеми навколо себе. А найголовніше – вони демонструють, що це вже комусь вдалося, а, отже, і нам варто спробувати. Польський репортер Якуб Гурніцкі (Jakub Gurnicki) наголошує, що журналістика рішень «не повинна рятувати світ, а повинна змінювати дискурс» [3].

Важливо зауважити, що журналістика рішень фокусується не лише на тому, що **могло б** спрацювати, але і як, і чому це **може** спрацювати або **не** спрацювати.

Полтавське інтернет-видання «Зміст» позиціонує себе як видання «про журналістику рішень для активних полтавців». Сьогодні «Змісту» вдалося сформувати активну читацьку аудиторію, яка довіряє своєму медіа і готова до активної взаємодії. «Зміст» входить у трійку найбільш відвідуваних медіа у Полтаві, видання без банерної і політичної реклами на сайті, публікує лонгріди і новинарну стрічку з високим рівнем оригінальності, має краудфандингову платформу.

Українські локальні медіа почали впроваджувати у свою практику журналістику рішень у часи пандемії, а «Зміст» – із початком повномасштабного вторгнення. «Наша журналістика рішень почалася з того, як жити мешканцям Харкова у нашому місті. Після того, як ми відповіли на всі питання, які цікавили переселенців, ми почали розказувати їхні історії, показувати обличчя <...> Після цього ми почали пояснювати громадам, чому важливо створювати нормальні умови для ВПО» [2].

Сьогодні на сайті видання ми знаходимо матеріали різної проблемно-тематичної спрямованості, написані із використанням підходу журналістика рішень: «З великого міста у маленьке село. Воєнна історія харківської родини з-під Опішні», «ВПО відкрили на

Полтавщині молочну ферму, де готують крафтовий сир», «Ветеран у 29. Воєнний детектив захисника України, який повернувся до цивільного життя й допомагає іншим», «МОЗ цікавиться полтавською лікарнею, у яку майже ніколи не вкладали грошей: що змінять інвестиції», «Громада під Полтавою хоче відремонтувати свої парки, але не витратити на це грошей» та ін. (авторка – редакторка Анастасія Добряк).

Аналіз вказаних та інших матеріалів, опублікованих на ресурсі «Зміст», засвідчує, що журналістка уміє актуалізувати важливі питання життя громад. Таке глибоке розуміння і відчуження соціальних проблем обумовлене постійною роботою з аудиторією. Такі матеріали дозволяють громадам розбудувати стійкість і опірність, мобілізувати зусилля, шукати свої шляхи виходу із тієї чи тієї небажаної / девіантної ситуації. Важливо, що авторці вдається знайти такий ракурс представлення матеріалу, щоб втримати баланс між сторітелінгом, життєвою історією, а акцентувати власне на рішеннях. Такі матеріали дозволяють втримати свою аудиторію, знайти з нею контакт, а отже, це дає можливість журналістам прослідкувати далі розвиток певної ситуації, демонструвати своїм читачам, як може розвиватися історія.

Водночас, варто журналістам більше акцентувати на тому, що можуть існувати різні варіанти рішень, не завжди зрозуміло, яке рішення спрацює. Тому, на нашу думку, до створення таких матеріалів варто залучати експертів, фахівців у певній галузі, які мають компетентність фахово прокоментувати ситуацію. Такий підхід не буде створювати ілюзії, що представлений розвиток подій – це щаслива випадковість чи збіг обставин.

Також журналістам варто на своєму майданчику організувати суспільну дискусію з певних питань. Думаємо, що залучення експертів і представлення різних досвідів виходу із подібних чи

аналогічних складних ситуацій дозволить розширити медійний дискурс і більше історій вдалих, чи навпаки, тих, які на певному етапі зазнали невдач стануть видимими. А конструктивний аналіз позитивних і менш успішних історій дозволить бачити і розуміти успішні рішення.

Редакторка Анастасія Добряк зауважує, що завжди є теми, яким журналісти у тій чи тій ситуації приділяють більше уваги, наприклад, зараз у фокусі уваги видання – історії українських військових, які повертаються з фронту [2].

На нашу думку, найбільшою перевагою журналістики рішень у локальних медіа є те, що вона завжди про можливість. У такий спосіб можна мобілізувати громадян до дій, а проблемні ситуації стають видимими для громадських ініціатив.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Нановська В. Гайд solutions journalism network. Медіамейкер
URL: https://mediamaker.me/ne-tilky-pro-problemy-yak-zhurnalistam-shukaty-rishennya-j-rozpovidaty-pro-nyh-gajd-solutions-journalism-network-3635/?utm_source=facebook&utm_medium=post&utm_campaign=zhurnalistyka-rishennya-sjn&fbclid=IwAR0-lZF19BNjP-NZhjlv5D6pzroqfGQbzXMLj3-C2bbhCnNHG4hyYgSDgnE (дата звернення: 12.09.23).
2. Пліс В. Як залишатися in touch зі своєю аудиторією. Накипіло. Освіта. URL: <https://osvita.nakypilo.ua/yak-zalyshatysya-in-touch-zi-svoyeyu-audytoriyeyu/> (дата звернення: 12.09.23).
3. Расулова О. Журналістика рішень у часи пандемії. MediaLab. URL: <https://medialab.online/news/chas-pandemiyi/> (дата звернення: 12.09.23).

4. Слотюк Т. В. Концепція моделі solutions journalism: конотація, функції, особливості функціонування. Вісник Львівського університету. Сер. : Журналістика. 2021. Вип. 50. С. 68–76.

5. Тихоліз А., Гоцур О. SOLUTION JOURNALISM в УКРАЇНІ як нова вимога сучасної журналістики. Інновації та особливості функціонування ЗМІ в демократичному суспільстві : збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції / упор. Ю. Казімова. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2022. С. 121–122.

6. Фенько Н., Черепова Н. Особливості моделі журналістики рішень: регіональний вимір. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Том 32 (71) № 6 Ч. 3 2021. С. 182–186.

7. Що таке журналістика рішень? *Solutions Journalism Network*. URL:
https://www.solutionsjournalism.org/?locale=en&_gl=1*1i9h0ha*_ga*MTM0NTQxNDA0NC4xNzAzNTE2NzEz*_ga_X4PGZPV2R7*MTcwMzUxNjcxMy4xLjEuMTcwMzUyMjc2OS4wLjAuMA (дата звернення: 12.09.23).